

Rapport strategische aanbevelingen beleid & overheid

Uit onze studie van het portfolioleren en de implementatie ervan zijn we gestoten op een aantal elementen die de kwaliteit kunnen bevorderen of die gewoon noodzakelijk zijn om een portfolio maximaal te kunnen inzetten in een opleiding, maar die we zelf niet in de hand hebben. Ze zijn immers afhankelijk van (de interpretatie van) de regelgeving of vragen coördinerende of stimulerende maatregelen die het niveau van een opleiding te boven gaan. We hebben ze hieronder kort samengevat in de vorm van aanbevelingen voor de verschillende overheden, besturen, sectoren, hogescholen die beter geplaatst zijn om ze aan te pakken.

Investeer in professionalisering

Bij het gebruik van een geïntegreerd portfolio is het essentieel dat alle stakeholders professioneel handelen. Dit wordt nog belangrijker wanneer de gegevens ook voor andere doeleinden gebruikt worden. Professionalisering is dus noodzakelijk en gaat de mogelijkheden van bij- en nascholing ver te buiten.

Het gebruik van portfolio in een leeromgeving vraagt andere competenties van de docenten. Niet alleen vereist het een andere benadering dan traditionele beoordelingsmethoden. Docenten moeten ook getraind worden in het begeleiden en coachen van de student en zich de veranderde rol die dat met zich meebrengt eigen maken.

Ook voor vb. de werkplekbegeleiders (Mentoren) is een begeleiding en training noodzakelijk, zij krijgen immers een grotere rol in het opvolgen van de student. Het faciliteren van lerende netwerken van mentoren in de sector, ondersteund door de onderwijsinstellingen zou hier een belangrijke meerwaarde kunnen betekenen.

Investeer in standaardisering van portfoliogegevens

Om portfoliogegevens overdraagbaar en uitwisselbaar te maken tussen verschillende toepassingen is het noodzakelijk om een gemeenschappelijke “taal” te ontwikkelen.

Daarbij kan gedacht worden aan een uitbreiding van de “controlled language” die in “learning wallets” gebruikt wordt. De dergelijke “controlled language” bevat afspraken over hoe handelingen en eigenschappen van een portfolio beschreven worden. De ontwikkeling van een gemeenschappelijke taal is noodzakelijkerwijs internationaal, maar kan eventueel op Vlaams niveau geconcretiseerd worden in een OSLO standaard.

Investeer in de standaardisering van competentiebeschrijvingen

Om een gestructureerd portfolio uitwisselbaar te maken en ervoor te zorgen dat het levenslang bruikbaar is in onderwijs en sector, is een gemeenschappelijke competentiebeschrijving nodig op internationaal niveau. De meest aangewezen structuur hiervoor is momenteel ESCO. Deze kan dan gelinkt worden aan nationale en regionale competentiesystemen. En die kunnen dan omschreven en gedetailleerd worden in “sectoral layers” per sector en in profielen en programma’s voor de opleidingen. Daarbij moeten de competenties enerzijds voldoende detail hebben om de uitwisselbaarheid te garanderen, maar moet anderzijds voldoende ruimte gelaten worden voor regionale, sectorale en culturele verschillen.

Investeer in de nodige digitale systemen

Er zijn in de afgelopen jaren meerdere ontwikkelingen op Europees en nationaal/regionaal niveau rond de ontwikkeling van digitale kluisen waar burgers hun gegevens, diploma’s, sociale documenten, etc. kunnen bewaren. Dergelijke kluisen garanderen de authenticiteit en kunnen (in tijd beperkte) toegang geven aan derden. Het is essentieel dat deze gegevens ook op een eenvoudige manier kunnen gebruikt / gekoppeld worden in een portfolio, zeker wanneer dit zowel in opleiding als in het werkveld gebruikt wordt.

Bij de ontwikkeling van dergelijke kluisen dient rekening gehouden te worden met de mogelijkheid om ook digitale media (beeldmateriaal, digitale tekeningen, ...) op te slaan die als bewijsmateriaal kunnen dienen.

Ontwikkel een helder wetgevend kader rond gegevensbescherming

Een portfolio bevat een grote hoeveelheid gevoelige informatie. Het delen daarvan met meerdere partijen houdt dus risico’s in, ook wanneer de gebruiker de eigenaar is van de gegevens. Het lijkt dan ook noodzakelijk om een helder wetgevend kader te ontwikkelen waarbinnen dit soort toepassingen kan functioneren. Daarbij moet gedacht worden

vanuit het standpunt van de eigenaar van de gegevens, en vanuit het standpunt van de gebruikers van de gegevens.

Ontwikkel een ethische code.

Heel wat gebruikers van gegevens handelen ter goeder trouw en zijn zicht niet bewust van de consequenties van het gebruik van bepaalde gevoelige informatie. Ontwikkel een ethische code rond het gebruik van persoonsgegevens in een opleidingscontext waarin de nodige afspraken worden vastgelegd met de verschillende gebruikers.

Promoot het gebruik van portfolio's in de sectoren

We zien een verschuiving in de sectoren van diploma's naar competenties in HR en aanwerving. Dit komt het sterkst tot uiting in sectoren waar freelancers een belangrijk deel van het werkvolume op zich nemen. De verderzetting van het gebruik van een portfolio door afgestudeerden kan voor een naadloze overgang van opleiding naar werk zorgen waardoor deze gegevens niet opnieuw moeten verzameld worden. Daarnaast kan een goed portfoliosysteem ook bruikbaar in toepassing van vb. wetgeving werken met derden, sociale controle, ... Het lijkt ons dan ook aangewezen om de sectoren aan te moedigen mee in een gemeenschappelijk systeem te investeren en dit te promoten.

Ondersteun en promoot de ontwikkeling van technologie

Portfolio based learning vereist vaak technologie om de ontwikkeling, opslag en beoordeling van portfolio's mogelijk te maken. Dit gebeurt meestal in open source of door private spelers. Wanneer echter gemeenschappelijke standaarden ontwikkeld en gebruikt worden ontstaat er vaak een conflict met de unieke positie van een bepaalde speler.

De ontwikkeling van een uitwisselbaar systeem kan aangemoedigd worden door een incentive te voorzien voor de ontwikkelaars of door de ontwikkeling van technologie projectmatig te ondersteunen en te promoten. Daarbij zou de nodige aandacht moeten gaan naar de overdraagbaarheid en integratie van de gegevens tussen verschillende toepassingen zoals portfoliosystemen, studentvolgsystemen, veiligheidspaspoorten, competentiepaspoorten, etc.

Stimuleer gemeenschappelijke heldere regels rond bewijsvoering in een portfolio

Een kwalitatief portfolioconcept staat en valt met de geloofwaardigheid van de bewijzen en de borging en kwaliteitscontrole van de beoordelingsmethode. Dit gaat op voor zowel het onderwijs als sectoriele opleidingen.

Het lijkt dan ook aangewezen dat onderwijsinstellingen en sectoren samen gemeenschappelijke regels ontwikkelen over de eisen waaraan het bewijsmateriaal moet voldoen en de manier waarop de beoordeling wordt uitgevoerd.

Voorzie de mogelijkheid om een interne EVC uit te werken

Zijinstromers, mensen met een buitenlands diploma of uit een andere opleiding verliezen vaak een jaar door de erkenning of validering van hun competenties. Dit is demotiverend, niet efficiënt en veroorzaakt vaak onnodige werkloosheid of tewerkstelling onder het niveau. Daarnaast volgen (werk)studenten vaak een opleiding in de sector waarbinnen ze tewerk gesteld zijn. Zij beheersen bepaalde competenties al of kunnen deze gedeeltelijk op de werkvloer aanleren.

Wanneer we een “interne EVC” kunnen toepassen, waarbij de student eerdere resultaten kan inbrengen of resultaten die buiten, maar tijdens de opleiding worden ontwikkeld kunnen bovenstaande problemen vermeden worden en kan een hoger studierendement bereikt worden. Daarenboven kan een reguliere student tekorten ophalen door een praktijkervaring in de sector als bewijs in te dienen.